

Кучерак Ірина Володимирівна,
доцентка кафедри методики професійної освіти
соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Віртуальна реальність, адаптивне навчання, мікронавчання, прокторінг, гейміфікація – справжні «must have» освіти сьогодення. Проте у пошуках найбільш дієвих інструментів задля реалізації цифрової педагогіки посилюється ймовірність захоплення лише технологічною складовою, що зумовлює розгляд цифровізації виключно «у ракурсі модного освітнього тренду, задовольняючись її поверхневим упровадженням, – використанням із метою оцінювання знань учнів або візуалізації навчального матеріалу»[1, с.91] та обмеження лише яскравою зовнішньою складовою.

Забезпечення ефективного впровадження інновацій в освітній процес не є можливим без комплексних рішень, спрямованих на реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії учня. Натомість на практиці все частіше маємо справу із хаотичним і непродуманим впровадженням сучасних технологій, що є загрозою «педагогічного аніматорства». Така ситуація породжує потребу у цифровій трансформації викладача в умовах сучасного освітнього процесу. Різні аспекти впровадження цифровізації в освітній простір стали предметом дослідження зарубіжних (С. Bassett, С. Gere, G. Creeber, M. Deuze, G. Greeber, В. Лебедева, L. Vanovich, M. Hand і вітчизняних (В. Биков, Д. Галкін, Р. Горбатюк, М. Жалдак, О. Кіндратець, М. Лещенко, П. Матюшко, О. Овчарук, В. Ребрина, О. Стрижак, М. Шишкіна, А. Яцишин) науковців.

Але, незважаючи на посилену увагу вчених, в умовах пандемії постають інші, раніше не окреслені завдання та, відповідно, потреба у пошуку ефективних варіантів їх вирішення.

Що саме передбачає цифрова трансформація викладача в умовах сучасного освітнього процесу? Насамперед, мова йде про забезпечення відповідного рівня цифрової грамотності як сукупності знань, умінь та навичок, необхідних для ефективної роботи в умовах глобальної цифровізації.

Поміж найважливіших завдань – формування умінь: – опрацьовувати значні об'єми інформації (пошук, аналіз, узагальнення, визначення достовірності, дотримання академічної доброчесності); – використовувати сучасне програмне забезпечення для реалізації різноманітних завдань (для опрацювання та візуалізації інформації, оптимізації процесу навчання, формування власного бренду та популяризації бренду закладу освіти); – оволодіти сучасними засобами спілкування та, зокрема, дотримуватися правил мережевого етикету – нетикету

Не менш вагомими є і формування певних установок – розуміння потреби у lifelong learning як неодмінної складової сучасного затребуваного професіонала та перманентного зростання конкуренції на ринку освіти.

Адже без удосконалення та саморозвитку навіть найбільш талановита особистість за незначний період часу неодмінно залишиться на узбіччі. Цифрова трансформація викладача – це не модернізація шляхом оволодіння ним сучасними технологіями. Адже вони «не є покликаними його замінити. Їхній потенціал спрямований на інше – доповнення, удосконалення, урізноманітнення, оптимізацію» »[2, с.92]. І тим більше, цифровізація не повинна впроваджуватися лише задля цифровізації.

Адже її роль інша – оптимізувати та зробити більш зручним освітній процес для всіх його учасників. Навчання «завдяки цифровізації ... стає більш персоналізованим, доступним і гнучким. Це, у свою чергу, забезпечує комфортні

умови для самонавчання, ефективного розвитку та кар'єрного зростання»[2, с.93]. Таким чином, вміло застосовуючи сучасні цифрові технології, викладач зуміє: 161 – мотивувати своїх учнів, формуючи розуміння потреби у знаннях та саморозвитку; – впевнено орієнтуватися у мегабайтах інформаційних потоків, вирізняючи достовірні дані від фейкових, неперевіраних та сумнівних; – знайти спільну мову із поколінням «цифрових аборигентів» (О.Асмолов), формуючи у них потребу у неперервному навчанні та самовдосконаленні.

На сьогоднішній день цифровізація постає ключовим фактором удосконалення системи освіти. Однак ефективною вона може бути лише за умови цифрової трансформації викладача – набуття ним цілого ряду важливих компетентностей. Перш за все, мова йде про усвідомлене формування сучасного, персоналізованого, цифрового середовища для навчання; продумане, комплексне застосування інноваційних технологій та програмного забезпечення задля вирішення різноманітних завдань; швидке оволодіння новими вміннями і навичками та уміння передбачати потребу у таких змінах за крок до відповідної ситуації.

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми і може бути продовженим в інших напрямках, зокрема, у пошуку дієвих цифрових інструментів для формування мотивації учнів до навчання та розвитку готовності педагогів до цифрової трансформації освітнього процесу в умовах онлайн-навчання.

Список використаних джерел:

1. Асмолов А., Шехтер Е., Черноризов А. Преадаптация к неопределенности: непредсказуемые маршруты эволюции. М. Акрополь, 2018. 212 с. URL: <https://vbudushee.ru/upload/iblock/9e2/9e2f20ef577a4b21d27dda5a674c4453.pdf>

2. Кучерак І.В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. Теорія і методика професійної освіти. 2020. Вип. 22. Т. 2. С. 91-94. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_2/22.pdf

3. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: зб.тез доповідей учасників всеукр.наук.-практ.семінару (Київ, 12 березня 2019 р.) / за заг.ред., О.В.Овчарук. Київ. Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Київ, 2019. 108 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/715564/1/Цифрова%20компетентність%20сучасного%20вчителя%20нової%20української%20школи%202019.pdf>